

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ANAYASA KOMİSYONU İLE ADALET
KOMİSYONU ÜYELERİNDEN
KURULU KARMA KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ**

**6'ncı Toplantı
14 Haziran 2017 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.-GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KARMA KOMİSYONLAR

A) KONU

1.- Hazırlık komisyonunun (3/1022) esas numaralı Van Milletvekili Tuğba Hezer Öztürk'ün devamsızlık dosyası hakkındaki raporuna ilişkin görüşmeler

III.- KARARLAR

A) KOMİSYON KARARLARI

1.- Hazırlık komisyonunun (3/1022) esas numaralı Van Milletvekili Tuğba Hezer Öztürk'ün devamsızlık dosyası hakkındaki raporu istikametinde milletvekilliğinin düşürülmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulmasına ilişkin karar

ANAYASA KOMİSYONU

6'ncı Toplantı

14 Haziran 2017 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Anayasa Komisyonu ile Adalet Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon saat 15.05'te açılarak iki oturum yaptı.

Hazırlık komisyonunun (3/1022) esas numaralı Van Milletvekili Tuğba Hezer Öztürk'ün devamsızlık dosyası hakkındaki raporuna ilişkin görüşmeler tamamlanarak milletvekilliğinin düşürülmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulması kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 17.31'de toplantıya son verildi.

14 Haziran 2017 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.05

BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP : Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Karma Komisyonumuzun değerli üyeleri, Komisyonumuza gelen değerli katılımcılar; Başkanlık Divanımız adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Karma Komisyonun 26’ncı Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı’nın 6’ncı Toplantısını açıyorum.

II.- KARMA KOMİSYONLAR

A) KONU

1.- Hazırlık komisyonunun (3/1022) esas numaralı Van Milletvekili Tuğba Hezer Öztürk’ün devamsızlık dosyası hakkındaki raporuna ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – Dün toplantı gündeminin 3’üncü maddesi üzerinde görüşmeye başlamıştık. Kurulmuş olan hazırlık komisyonu raporunu sunmuştu, raporla ilgili müzakerelere başlamıştık. Hazırlık komisyonu raporunda özetle Van Milletvekili Tuğba Hezer Öztürk’ün milletvekilliğinin Anayasa’nın 84’üncü maddesi çerçevesinde üyeliğinin düşürülmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul toplantılarına katılmadığı, bu durumu makul gösterecek geçerli bir mazeretinin bulunmadığının Başkanlık Divanınca tespit edildiği, bu tespitin hazırlık komisyonu için de yeterli ve yerinde olduğuna karar vermiştir. Diğer hususlarda Karma Komisyon ve Genel Kurulun yetkisine işaret etmiştir.

Hatırlayacağınız üzere dünki toplantıda konu üzerinde tartışmalara başlanmıştı, çeşitli görüşler ileri sürüldü. Yine, Van Milletvekili Tuğba Hezer Öztürk, Başkanlığımıza gönderdiği yazıda, kendi adına Karma Komisyonunda Ankara Milletvekili Sırrı Süreyya Önder’i savunma yapması için yetkilendirdiğini belirtmişti.

Yine dün, hatırlayacaksınız, Ankara Milletvekili Sırrı Süreyya Önder de Komisyonumuza verdiği dilekçede savunma yapmak için bir hazırlık süresi talep etmişti. Bunun üzerine toplantıyı bugüne, saat 15.00’te toplanmak üzere ertelemiştik, bitirmiştik.

İç Tüzük’ün 138’inci maddesinin “Üyeliğinin düşmesi istenen milletvekili isterse Karma Komisyonunda ve Genel Kurulda kendisini savunur veya bir üyeye savundurur. Son söz her halde savunmanındır.” amir hükmü bulunmaktadır. Bu hükme göre şimdi, önce Ankara Milletvekili Sırrı Süreyya Önder’e savunmak üzere söz vereyim, daha sonra üzerinde görüşmeler, müzakereler olabilir. Yine son sözü savunma için Sayın Önder’e vereceğiz.

Sayın Önder, buyurun.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Sayın Başkan, değerli Divan üyeleri, Komisyon üyeleri; ben de konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bahse konu vekilliğin düşürülmesi meselesi Parlamento tarihinde sık rastlanan, sıklıkla uygulanan bir olgu değil. Geçmişteki uygulamalarda da genellikle siyasi saiklerle hareket edildiğine dair emareler mevcut. Karma Komisyondaki, Adalet Komisyonu ve Anayasa Komisyonundaki arkadaşlarımız

bu meselenin hukuki boyutuna, İç Tüzük boyutuna, Anayasa'nın amir hükümlerine dair kapsamlı, aydınlatıcı, yol gösterici değerlendirmeler yaptılar, o tutanakları okudum, o muhalefet şerhini gördüm. Onun için burada ben, şüphesiz, bu hususa da değineceğim ama biz bütün bu olagelen uygulamaların bir siyasi ölçü alma ya da siyaseten imha etme amacıyla yapıldığını düşünüyoruz. Dolayısıyla, bu savunmanın genel içeriği bu yaklaşımla doğru orantılı olarak siyasi bir değerlendirme yapmak olacaktır.

Öncelikle, malumunuz üzere, ben neredeyse üç dönemdir partim adına Meclis Başkanlık Divanı üyesi olarak sorumluluk üstleniyorum. En azından kendi tanık olduğum geçmiş iki dönemde Başkanlık Divanı rutin ya da olağanüstü gündemlerle toplanır ve kendi gündemini tükettikten sonra bu vekil devamsızlıklarıyla ilgili mazeret ve izin gerekçeleri, hiçbirinin üzerinde herhangi bir görüşme gerçekleştirilmeden, topluca kabul edilirdi. Şahidim ki üç dönemlik idare amirliği ve Başkanlık Divanı üyeliğim sırasında bunun rağmen bir tek işlem ve uygulama söz konusu değildir. Daha sonra, “çözüm süreci” olarak adlandırdığımız sürecin akamete uğraması, Halkların Demokratik Partisinin neredeyse kendini, kendi oy çeperini yüzde yüz genişleterek Mecliste geniş bir temsiliyet bulması, Meclisin 3'üncü partisi hâline gelmesi, bu genişlemenin bir fizik kuralı gibi ağırlıklı olarak iktidar partisinin milletvekili sayısında azalma sonucunu doğurması HDP'ye bir siyasi yönelim, bir kriminalize etme ve bütün kamu psikolojisi aygıtlarıyla, çok da yabancı olmadığımız yol ve yöntemlerle HDP'ye yüklenilmesi sonucunu doğurdu. Devam meselesi, bu 2 milletvekilimiz hakkında, yurt dışında oldukları bilgisi ve haklarında yakalanma müzekkeresi ya da fezlekesi, ne deniyorsa, kararı diyelim, olduğu tespit edilince bunların devamsızlık yoluyla Meclisten tasfiye edilmesi bir siyasi karar olarak alındı. Bu gündeme geldiğinde Başkanlık Divanında tartışıldı. Sayın Başkan, değerli üyeler; biz Başkanlık Divanında şunu önerdik: Böyle bir devamsızlık çetelesinin tutulabilmesi için bir uygulama birliğinin gerçekleştirilmesi zaruretine işaret ettik. Uygulama birliği nedir? Uygulama birliği tüm birleşimlerin elektronik yoklamayla açılması ve hâl böyle olunca eşitler arasındaki ilişkiyi gözetmek bakımından ve eşitlik ilkesinin bizatihi kendisi bakımından bir kısım milletvekilinin lehine, bir diğerinin aleyhine bir hüküm doğurmaması bakımından bunu talep ettik. Çünkü Başkanlık Divanı bir bildiri yayınlayarak bundan sonra devam meselesinde çok daha titiz, denetleyici ve İç Tüzük'ün lafzına uygun davranacağını karar altına almıştı. Bizim ve CHP'li sayın üyelerin buna muhalefet şerhimiz vardı. Bizim muhalefet şerhimizin özü, devamlılık, devamsızlık meselesinin kendisine değil, bu şekilde adalet, hakkaniyet ve eşitlik kriterleriyle uygulanabilir ve denetlenebilir olmasının temin edilmesine yönelikti. Bu giriş biraz zorunlu çünkü birçok arkadaşımız bunun nasıl bir seyir izleyerek buraya kadar geldiği hakkında derinlemesine malumat sahibi değil. Bu yapılmadı Sayın Başkan. Dolayısıyla şöyle bir tutum izlendi: Hepimiz parlamenter deneyimi az ya da çok olan arkadaşlarız. Eğer müşahade yoluyla oturum açılmışsa bütün milletvekillerinin var sayılması gibi bir netice doğuruyordu. Fakat Meclis 2 milletvekilimiz için ekstra bir dedektiflik gayretkeşliğine soyundu, kaynağı meçhul, sıhhati kuşkulu, gazete haberleri -ki birçoğu psikolojik harp mahsulü haberler- onlarla aslında vekillerin o anda nerede olduklarına dair üzerine vazife olmayan -en hafif tabiri bulmaya çalışıyorum- bir gayretkeşlik içerisine girdi. Başkanlık Divanı toplantısında ben bunu isimlendirmekten hayâ ederim diyerek başladım, burada da öyle başlamak istiyorum yani bir başka milletvekiliyle bunu kıyaslamak. Fakat Başkanlık Divanının bütün üyelerine sordum ve buradaki hazırlara da sormak istiyorum. Hakkaniyet ve eşitlik söz konusu olacak ise Sayın Ahmet Davutoğlu, bilinen bir örnek olduğu için söylüyorum, iki kritik oylama ve bir güvenoyu oylaması hariç bu Meclisi bir tek gün şereflendirmedi, bir tek gün. Bilinen ve herkesin tespit etmesi mümkün olduğu için bunu söylüyorum. Fakat Başkanlık Divanı bir tepki komisyonu kurdu. Bu tepki komisyonunun da içerisinde partimizi temsilen ben vardım. Bunu orada öğrenmek istedim hakkaniyet ve eşitlik bakımından. Sayın Başkan, oradan çıkan şu oldu: Sayın Davutoğlu, meğer tüm bu süreç içerisinde sadece bir gün katılmamış gözüküyor. Tekrar ediyorum, tüm bu süreç içerisinde yani

Başbakanlığını bıraktıktan o güne kadar geçen süre içerisinde meğer bir gün katılmamış, ona da itiraz etmiş, o itirazı Başkanlık kurulunda değerlendirildi. Peki, Sayın Davutoğlu yalan mı söylüyor? Haşa. Nedir peki bu sonucu doğuran şey? İşte müşahade yoluyla oturum açıldığında herkesin var sayılması gerçekliğidir. Peki, bu hakkaniyete uygun mu? Son tahlilde sadece o değil birçok arkadaşımızın, bizim partimizden de olmak üzere, birçok arkadaşımızın olmadığı hepimizin malumu. Dolayısıyla, hakkaniyet bakımından malul bir uygulamayla karşı karşıyayız, öncelikle bunu dikkatinize sunmak isterim.

İkinci husus: Meclis İktüzüğü'nde olmamasına rağmen, çok sınırlı olmasına rağmen daha sonraki Başkanlık Divanı kararıyla, sayın üyeler, bu Meclisin yüzde 12,5'u, oransal olarak 12,8'i oturumlardan varestedir. Kim bunlar? Başkanlık Divanı üyeleri, yaklaşık 20-25 kişi, grup başkan vekilleri, parti genel başkanları, grup başkanları, genel başkan yardımcıları, genel merkez yöneticileri. Bunlar yoklamayla sorumlu değil, devam zorunluluğu, yoklama zorunluluğu bu sorumluluğu üstlenen arkadaşlarımız için geçerli değil. Peki, bu yüzde 12,5'la, 12,8'le sınırlı mı? Yaklaşık 60 küsur kişiye tekabül ediyor. Değil. Dönem içinde kurulan geçici ya da uzlaşma benzeri teamüli komisyonların tüm üyeleri de iki kısım olmak üzere, bir kısmı komisyon toplantıları esnasında olmak üzere, önemli bir kısmı da yoklamalardan o komisyonun varlığı ortadan kalkana kadar, görevini bitirene kadar muafır.

Mesela Yeni Anayasa Yazım Komisyonu üyeleri, Başkanlık Divanının önerisiyle 24'üncü Dönemde Meclise devam zorunluluğundan varestedir tutulmuşlardır ve yaklaşık iki yıl sekiz ayı bulan bir çalışma sürmüştür.

Sayın vekiller, bunlarla beraber, Meclise devam zorunluluğu olmayan üye oranı yüzde 25'in biraz üzerine çıkmaktadır; yüzde 12,8'i sabit, geri kalanı, aşağı yukarı bir bu kadarı geçici komisyonlarla ya da İç Tüzük gereği oluşturulan uzlaşma komisyonları ve benzeri görevlendirmelerle varestedir tutuluyorlar.

Şimdi, bu gerçeklik de Mecliste her 4 sayın vekilden 1'inin böyle bir devamlı sorumlu olmadığını gösteriyor.

Şimdi, ben, hayâ ederim, hiçbirinize hukuk, Anayasa, eşitlik gibi konularda herhangi bir şey hatırlatmaya ihtiyaç olmadığını varsayıyorum ama şu çarpıklığa dikkatinizi çekmek istiyorum.

Sayın Tuğba Hezer Öztürk, eğer partimizin genel başkan yardımcısı olsaydı, bugün, burada bu toplantıyı yapmıyor olacaktı ya da mesela idare amirimiz olsaydı ya da kâtip üyemiz olsaydı, bugün bu toplantıyı yapmıyor olacaktı.

Onun için, hakkaniyet bahsinde, baştan itibaren böylesine defolara sahip bir olguyla karşı karşıyayız.

Peki, Meclis bir ilköğretim okulu mudur, lise midir, ortaokul mudur? Değildir. Hepimiz gençliğimizden -en azından bizim yaş kuşağımız- hatırlar, üniversite bizim için birçok şeyin yanında, tıp, mühendislik gibi özel alanların dışında devam mecburiyeti olmayan yerler olarak telakki edilirdi. Niçin? Bu öğrencilerin kayıtlarını için mi, gidip başka bir şey yapmaları için mi? Yok. Bilimsel araştırma, üniversite dışı kaynaklardan öğrenme gibi çok önemli iki boyutu vardı.

Parlamento da böyle bir şeydir. Bir parlamenter, ilgi alanına ve partisinin kendisine tevdi ettiği sorumluluklara binaen, hayatın herhangi bir alanında çalışabilir, yoğunluğunu Genel Kurul çalışmaları yerine oraya kaydırabilir.

En uç örneği verelim, farz edelim ki bunu istismar etti. Farz edelim. Hiçbir vekilin bunu istismar edeceğini varsaymam. Farz edin ki bunu istismar etti, en fazla kınanabilir, eleştirilebilir çünkü ruhsat başka bir şeydir. Sayın İyimaya belki bizi irşat eder bu konuda.

O halk, o sayıda seçmen, o vilayette, o seçim sistemiyle kendisini temsil yetkisiyle ruhsatlandırmıştır. Bunun üzerine, bunu düşürebilecek her şey vekil üzerinde idari bir tasarrufta bulunmak gibi bir garabete kapı açar. Onun için, bu bakımdan da sıkıntılı bir durumla karşı karşıyayız.

Vekilimizin yurt dışında görevlendirilmiş olduğu konusunda, kendisi ve partimizin ilgili yetkili kurum ve şahısları tarafından Meclis Başkanlığı bilgilendirilmiştir.

Şimdi, sorarım size: Bizim yurt dışındaki yurttaşlarımız seçimlerde oy kullanıyorlar mı? Kullanıyorlar. O zaman, yurt dışı, her siyasal parti için doğal çalışma alanlarından birisidir. Burada da partimiz, genel merkezimiz, içinde Sayın Öztürk'ün de olduğu birçok arkadaşı yurt dışının değişik yerlerinde ve değişik mecralarında siyasal çalışma yapmakla görevlendirmiştir. Bu her siyasal partide vardır. Kimisi buna farklı bir ağırlık atfeder, bazı siyasi partilerin çalışma programında biraz daha az alan işgal eder ama bizim çalışma programımızda ağırlıklı bir yer teşkil etmektedir, bunun semeresi de yurt dışından gelen oyların dağılımına baktığında, oranına baktığında görülecektir.

Bu bakımdan, hepinize bir örnek vermek istiyorum Başkanlık Divanının garabet olarak nitelediğim ve dedektiflik, gayretkeşlik olarak nitelediğim tanımını biraz daha detaylandırmak kabilinden.

Şimdi, sosyal güvenlik yasaları bakımından, Meclis, diğer parlamenter olmayan çalışanlardan esirgediği bir imtiyazı milletvekillerine vermiştir. Geçmişte herhangi bir kamu hizmeti ya da sosyal güvenlik kurumlarından birisiyle bir illiyet bağı olan yurttaş, geçmişe dönük sınırlı ve tarifli sürelerle borçlanabilir.

Nedir bunlar? İşte, askerlik süresini borçlanabilir, eğer bir kadın çalışansa doğum süreleri ve sayısınca borçlanabilir fakat milletvekiliyseniz, geriye dönük on beş yıl, sadece beyanınızla, sosyal güvenlik priminizi cari miktar üzerinden gecikme faizi içermeksizin yatırıp, hizmet hanenize on beş yıl ekleyebilirsiniz.

Sıradan yurttaşlar için hak tespiti davaları beş yıllı sınırlıdır geriye dönük ama sıradan yurttaştan esirgediğimiz bu hakkı milletvekiline on beş yıl olarak düzenlemiştir.

Arada başka bir ayırt edici nokta daha var. Sıradan bir yurttaş, bu hak tespiti için neredeyse ağustos ayında karlı dağdan kar getirmek zorundadır, o kadar zora koşulur, o kadar beyanına itibar edilmez, o kadar didik didik edilir.

Oysa, milletvekili, “Sadece şurada çalışmış idim.” dediği anda, bu borçlanma için gereken prosedür tamamlanmış olur.

Daha sonra bir madde konulmuş, denilmiş ki: “Vekilin bu beyanı, herhangi bir idari ve adli soruşturmanın, kovuşturmanın ve takibin konusu edilemez.” Niye? Çünkü milletvekili beyanı esastır. Yani, burada halkın iradesini en üst düzeyde temsil eden temsilcisinin yalan söyleyebileceğini ya da olmayan bir süreyi ihzar edebileceğini varsaymamıştır ve aynen şu cümleyi de dercetmiştir: “Vekil beyanı esastır.”

Şimdi, gayretkeşlik ve dedektiflik burada başlıyor. Bir sosyal güvenlik mevzuatındaki hak, emeklilik, ondan sonraki yaşam standartlarınız bakımından çok belirleyici önemde olan bir şeyde vekili araştırmak, beyanını tetkik etmek falan gibi şeylerden imtina eden yasa koyucu, bu vekilin beyanına -daha sonra onu da tekrar görüşeceğiz- Faysal Sarıyıldız'ın hastane raporuna dedektiflik etmeye soyunmuştur. Aynı şey bugün görüşmekte olduğumuz sayın vekil için de aslında Avrupa'da nerelerde, ne faaliyetler yürüttüğü Facebook etkinliklerinden derlenerek yani özel bir mesai, özel bir çaba, özel bir kadro, özel bir zaman ayrılarak ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bütün bunları niye anlatıyoruz ya da bütün bunlar neye işaret ediyor? İşte bütün bunlar, değerli vekil arkadaşlar, sayın Komisyon üyeleri, bu soruşturmanın ya da bu işlemin, bu prosenin siyasi bir saikle yürütülmekte olduğuna işaret ediyor. O bakımdan önemlidir, o bakımdan dikkatlerinize sunmaya çalışıyorum.

Peki, niye böyle oldu? Dediğim gibi, bunlar sadece değerli arkadaşlarımızın komisyonlarda çok daha kapsamlı bir şekilde ifade ettikleri hususların ya da gerçekliklerin arka plan açıklayıcı örnekleri. Bunun böyle olması “Vekil beyanı esastır.” belirlemesini yok saymaya kapı açar ve bunun kimin ayağına dolaşacağını tahmin bile edemezsiniz. Şunu aralamış olursunuz: Eğer sen bu Parlamentoda siyasal iktidarın ya da sayısal çoğunluğun sahibiyisen bütün vekillerin üzerinde bunu siyasi, demokratik ve yasal olmayan bir kılıç gibi sallayabilirsin, siyasi saiklerle kullanabilirsin. Oysaki “dokunulmazlık” dediğimiz şey kendisi, “dokunulmazlık” kavramının kendisi halk temsilcilerinin siyasi iktidarın idari ya da başka bir şeyle tasallutuna maruz kalmamak bakımından, kendi muhalefet görevlerini, anayasal görevlerini hiçbir korku, etki, kaygı, endişe taşımadan ve hiçbir kesintiye, engellemeye uğramadan yapabilmeleri dolayısıyladır. Burada bu yok sayılıyor. Biz zannediyoruz ki dokunulmazlık salt yargılanma prosedürlerini içeren bir şeydir; oysa değildir, tam da vekili idarenin -özellikle muhalif vekilleri- tasallutundan, hatta tarassudundan beri tutma felsefesidir. Bu yok sayılıyor.

Her şeyin dokunulmazlıklarla yakın ilgisi var ve -sanırım yine bu salonda- bu salonda ve aşağı yukarı buradaki bütün hazırunun var olduğu bir ortamda yapıldı.

Şimdi, bu savunma için İç Tüzük bir süre öngörmemiş fakat ben bunu bir uzatma, bir oyalama vesilesi kılmayacağımı beyan etmek istiyorum ama meseleyle ilgili söylenecek her şeyi söylemek bizim gerçekliğe, hakikate sadakat duygumuzdan ve borcumuzdandır. Bir söylediğimi bir daha tekrar etmeme irademi sadece beyan ediyorum. Onun dışında, meseleyle ilgili her konuya değinmek istiyorum.

Dokunulmazlık bunlardan birisiydi. İlkel olarak karşı olmadığımız; daha da ötesinde, vekilin kürsü dokunulmazlığı hariç hiçbir dokunulmazlık zırhıyla kuşatılmamasını parti programı olarak yaptığımız bir meselede burada çok enteresan bir şey oldu. Bunun sonuçlarını yaşayan bir vekil arkadaşınız olarak o gün yaptığımız uyarıların bugün ne hâle geldiğini dikkatinize sunmak istiyorum -çünkü bu devamsızlık meselesi o furyanın bir devamı olarak ve onunla bire bir bağlantılı olarak gelişti- o da şu: Bundan önceki dokunulmazlıkların kaldırılması bahsinde genel uygulama şu idi: Adı geçen vekil hakkında yargılama sürecinin bütün prosedürleriyle çalışabilmesi için dönem sonuna kadar dokunulmazlığı kaldırılırdı eğer kaldırılmasında fayda mülahaza ediliyorsa. Hepsine bakın, hepsi -ister Parlamantonun birinci ayı olsun ister son senesi olsun- daima dönem sonuna kadardı. Bu, yargılamanın bütün tasarruflarını o vekil hakkında uygulayabilme olanağını veriyordu fakat burada dokunulmazlıklar nasıl kaldırıldı? Eğer bir örnek vermek gerekirse şöyle bir betimleme yapabiliriz: Bir bariyerdi, o bariyer kaldırıldı, beklemekte olan bütün dosyalar bu tarafa alındı, son dosya geçtiği gün o bariyer tekrar indirildi. Yani ne anlama geliyor bu? O vekil, bütün vekiller, hakkında fezleke olanlar da dâhil, o saatten sonra tekrar dokunulmazlık zırhını kuşanmış oldular ama bekleyen fezlekelerle ilgili yargılama sürecinin önü açıldı. Ben yargılandığım bütün dosyalarda mahkeme heyetine şunu söyleyerek başlıyorum: Bu, Anayasa’ya aykırıdır; bu, acun ve eksik bir işlemdir onun dışında. Bunun kendi içindeki tutarsızlığını, buradan, böyle bir metaforla anlatabiliriz ancak: Hâlihazır kaldırılma biçimi bir geçici maddeyle, onun da yok sayılmasıyla, bizi ancak bir zaman makinesi icat edip götürüp geçmişte yargılayabileceğiniz hakkını veriyor. Niye? Çünkü ertesi gün bu bariyer tekrar indirildi ve şu an karşınızda dokunulmazlığı olan bir milletvekiliyim. Yani ne yapamazsınız diyorum heyete? Evimi aratamazsınız, aracımı aratamazsınız, üzerimi arayamazsınız, zorla götüremezsiniz, ben şu an bu mahkeme huzurunda mahkeme heyetine küfür etsem beni yargılayamazsınız. Düşünün, o davada

sanığım, mahkemeye galiz küfürler etsem mahkemenin yapıp yapabileceği şey, benim hakkımda bir fezleke düzenlemek ve Meclise gönderip Adalet Bakanlığı marifetiyle, tekrar bundan yargılanabilmem için Meclisten izin almak şeklinde. Dolayısıyla, o gün bu salonda söylediğimiz “Bu, HDP’ye karşı geliştirilen bir siyasi imha operasyonudur.”a başta Divanda oturan arkadaşlarımızın birçoğu olmak üzere şiddetle karşı çıkmışlardı, “Hayır, bu herkes için.” demişlerdi fakat üzerinden değerlendirmeye yetecek kadar süre geçti ve gördük ki evet, bu sadece ve salt HDP’li vekillere, onun yöneticilerine, eş başkanlarına dönük bir uygulamaydı. Bu kapsamda...

Ne olmuş? Bugün mü çıkmış?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Enis Berberoğlu tutuklanmış.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Kaç yıl vermişler?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Yirmi beş yıl.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Yirmi beş.

MURAT EMİR (Ankara) – Sizin cümleniz de böylece açığa düşmüş oldu.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Yok. Ama Enis Berberoğlu özgür bir arkadaşımız, inşallah da hep öyle devam eder.

Verdi mi tutuklanmasına karar?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Tutuklanmasına karar verilmiş.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Evet.

CHP’li sayın arkadaşlarımıza da bu vesileyle o gün burada yaptığımız hatırlatmayı yapalım. Sayın CHP Genel Başkanı, dönemin Başbakanıyla ve iktidar partisi yetkilileriyle yaptığı görüşmede tutuklanma olmayacağı sözünü almışlardı ve bunu beyan etmişti. Bugün gördük ki bu tıpkı Alman faşizmindeki o “Sıra bana geldiğinde itiraz edecek kimse kalmadı.” diyen şahsiyetin sözlerini ve dönemini kanıtlar nitelikte oldu. “Anayasa’ya aykırı ama ‘evet’ diyeceğiz.”in nerelere vardığı konusunda eminim ki birçok CHP’li arkadaş, hatta birçok AK PARTİ’li, MHP’li arkadaş düşünmek ihtiyacı hissetmişlerdir.

Buraya kadarı teknik bilgilerdi. Bu uygulama niye böyle yapılmadı peki? İktidar bundan âciz değil, içerisinde Türkiye’nin en seçkin –Sayın İyimaya başta olmak üzere- norm hukuku... Sayın Şentop, kendisiyle o bahsettiğim komisyonda üç yıl teşrikimesaimiz oldu, donanımını, hâkimiyetini bildiğimiz arkadaşlarımız. Sayın Parsak, Milliyetçi Hareket Partisinden, o gün uzmandı, bugün bir parlamenter olarak aramızda. Şimdi, niye böyle yaptılar? Çünkü yargı bunu kendilerine dönük de kullanabilir endişesi taşıyorlardı. Yani “Yargıdaki cemaat örgütlenmesi fırsatı ganimete çevirip böyle bir şey yapabilir.” diye ortaya hukuku yok sayan, İç Tüzük’ü, teamülleri, hukukun evrensel ilkelerini, genel ilkelerini yok sayan bir yaklaşım içerisine girdiler. Bu rejim... Bizler bunun şekvacısı değiliz, öncelikle onu söyleyeyim, mahkemelerde de savunma yapmadık, yapmıyoruz da. Mahkemelerde yaptığımız iş de değerlendirme yapmaktan ibarettir, burada da “savunma” diyor ama sadece bunu bir teknik tanım olarak belki kabul edebiliriz çünkü savunma bir suç, kabahat, sorumluluk benzeri şeylerle kaim bir kavramdır. Bizim açımızdan bu, gerçekliğe hakaret olur. Biz böyle bir şey değiliz. Biz eğer bu yaptıklarımızı yapmazsak kendimize ihanet, halkımıza, halklarımıza saygısızlık ve hakkı gücendirmek, hakkın hakkını vermemek gibi bir dizi ancak kendimize uygulayabileceğimiz yaptırımlarla malul olmuş oluruz. Biz bunun için bunu reddediyoruz.

Türkiye’de cumhuriyet, içinde yaşadığımız cumhuriyet zannedildiği gibi –bunu defalarca değişik vesilelerle tekrarlıyorum, bugün belki tam yeri- savaş meydanlarında kurulmamıştır. Evet, savaş meydanları önemlidir, verilen mücadeleler hayattır, değerlidir fakat “rejim” dediğimiz şeyin formu bu cumhuriyet tarihinde hep mahkemeler eliyle uygulanmıştır, mahkemeler eliyle biçim verilmiştir, yine mahkemeler eliyle dönüştürülmüş, mahkemeler eliyle yıkılmıştır. Az çok siyasi hafızamıza şöyle mütevazı bir başvuru yaptığımızda ta istiklal mahkemelerinden sıkıyönetim mahkemelerine, divanîharplere, darbe mahkemelerine, devlet güvenlik mahkemelerine, özel yetkili mahkemelere, sulh ceza ve adını unuttuğumuz birçok özel amaçlı mahkemelerle bu ülkede muhalefet ya da statükonun dışında kalanlar hep hizaya getirilmek istenmiştir. Tarihimizin özeti budur. Yaklaşık yüz yıllık bir cumhuriyet, hiç olabilir mi, hayatının belli bir parantezinde de bu olağanüstü yargı mekanizmalarına ihtiyaç duymamış olsun? Bunda bir garabet yok mu? Niye biz kurulduğumuz günden beri hep millî birlik ve beraberliğe ihtiyaç hissediyoruz? Bunun ontolojisini merak etmez mi bir siyasetçi? İşte yargı... Yanlış olarak kullanılan bir kavram var “yargı siyasallaştı” diye, benim de defalarca vurguladığım, siyaset yargısallaştı. Siyaset kendisini yargı eliyle var etme cihetine gitti hep. Bu, son zamanlarda mutlak bir netlik ve mutlak bir ilişki, bir hiyerarşik ilişki şekline dönüştü. Bunun çeşitli sıkıntıları var ve belirtmek bizim toplumsal sorumluluğumuz, borcumuz.

Yargılama iki aşamalıdır, iki sonuçludur; ya kazanırsınız ya kaybedersiniz, ya mahkûm olursunuz ya beraat edersiniz. Oysa bu ferdi işlerde bunun böyle olması bir parça doğal, belki de zorunludur fakat siyaset sosyolojisi, “toplum” dediğimiz o karmaşık organizma söz konusu olduğunda siyaset üçüncü bir sonucu içerir, o da uzlaşmadır. Bugün mahkemelere de getiriliyor ama nihai karar hükmünde değil, eğer reddederseniz yine normal prosedür devreye giriyor. Dolayısıyla, toplumsal meselelerde kazanmak ve kaybetmenin dışında bir uzlaşma ihtiyacı vardır. Bir bilge kişinin dediği gibi: “Siyaset, mağlup üretmeden galip gelebilme sanatıdır.” Mağlup ürettiğimiz sürece o yönetim, geleceği inşa, yıllara sari borçlanma, bu borçlanmanın hakkını, gereğini yerine getirme gibi şeyleri ıskalamış olursunuz.

Öte yandan, yargılama tarihsizdir, tabiri caizse her yargılamada maç yeniden başlar. Yani benim daha önce cinayet işlemiş olduğum yeni yargılandığım bir davada da katil olabileceğim anlamına gelmez ya da daha önce hiç cinayet işlememiş olduğum yeni yargılanacağım bir davada da masum olacağım anlamına gelmez yani tarihsizdir. Siyaset bundan başka bir şeydir, siyaset tarihli bir şeydir. Geçmişte gerçekleşen uzlaşmalar, kesişmeler, dengeler, mutabakatlar, muhalefetler hep gözetilerek yapılır. Yargı, siyaset yargısallaşırsa başta böyle vahim sonuçlara kapı açar, kapı aralar. O anlamda, bizim siyaseti yargısal mekanizmalarla...

Sayın Başkan, ara verebiliriz. Ben de bir iki dakika izin isteyeceğim. Ben kesmiş olmayayım, ara verebiliriz.

BAŞKAN – Yani, ihtiyaç varsa verelim, yoksa devam edebiliriz. Ben bulunmasam da Başkan Vekiliyle devam edebiliriz.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, hatip de yoruldu. Biz de olağanüstü bir durum yaşıyoruz. Makul bir süre ara verelim.

BAŞKAN – Ne kadar, ne zaman şey yapalım?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Benim için fark etmez, siz nasıl uygun görürseniz.

BAŞKAN – 16.30 olur mu?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, şimdi, saat 17.00’de bir hazırlık komisyonu toplantısı var. Halkların Demokratik Partisinin bir erteleme talebi vardı, onunla ilgili bir karar verildi mi, ona göre biz saati belirleyelim.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Onu da iletayim Sayın Başkan.

Bir defa, toplantının, hazırlık komisyonu toplantısının bugüne konması uygun olmamıştır çünkü bu toplantımızın, şu an Karma Komisyon toplantısının uzun devam edeceğini öngörmek zor değildi.

İkincisi: Dün kura sonucu hazırlık komisyonuna seçilen milletvekili arkadaşımız Ankara dışındaydı ve kendisine bugün tebligat yapılabildi. Bugün binip gelme şansı yoktur Şırnak’tan buraya. Bu kadar acele edilmesi yanlış olmuştur, bu toplantının ileri bir tarihe ertelenmesini o nedenle talep etmiştik. Görülüyor ki bugünkü toplantı da uzun sürecek, dolayısıyla hazırlık komisyonu toplantısı yapılamayacak. Burada karara bağlanmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Hocam, tabii, bugün biliyorsunuz sadece hazırlık komisyonu değil, Karma Komisyon toplantısı vardı 15.00’te. Dolayısıyla, arkadaşımız Karma Komisyon üyesi de olduğu için, bugün burada olacağını... Bize de daha önce burada bulunmayacağına dair bugün için bir bilgi gelmediği için, ben de Karma Komisyon toplantısı olmuşken bu toplantının akabinde toplanabilir diye düşünüyorum.

Şimdi, yeni bir yazı geldi kendisinden şehir dışında olduğuna dair ama bu yazı yeni geldi şu anda.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Seçileceğini bilmediği için zaten, yani kurayla çıktığı için bilemezdi.

BAŞKAN – Siz belki dün bildirmiş olabilirsiniz diye. O toplantı şey değil, yani onu erteleyebiliriz yarına.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Efendim, o zaman erteleyelim çünkü asli görevimiz burada. Oraya katılırsak bu komisyona katılamamış olacağız.

BAŞKAN – Peki, o zaman burada ifade edelim, yazılı olarak bildirelim, yarın...

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkanım, yarın da Adalet Komisyonunun toplantısı var. Yani Karma Komisyonun yarısı orada olur. Yani bizi görevler arasında bir seçim yapmaya zorlamayın; cumaya koyun, pazartesiye koyun.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle arkadaşlar: Bizim hazırlık komisyonunun çalışmaya başlaması için bir yazı yazmamız gerekiyor ve toplantı saati belirlememiz gerekiyor. Bu Karma Komisyon Başkanlığı olarak işimiz bitiyor bizim. Ondan sonra, artık hazırlık komisyonu kendisi çalışma programını yapabilir. Biz yarın toplantı için bir saat belirleyelim, komisyon toplansın, karar alsın, başkan ve kâtip üyesini belirlesin, ondan sonra ne zaman toplanırlar, nasıl yürütürler, onların bileceği bir iş o.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Yani bu dercettiğiniz şekilde yani seçimler açısından çok daha uygun, o kısa sürer. Yarın gene saat 16.00 olabilir.

BAŞKAN – Sabah var mı bir mâni, engel?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sabah olsun.

BAŞKAN – Yani, on-on bir gibi...

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – On bir.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – On birde şey toplantısı var.

BAŞKAN – Ne?

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Başkan on bir diyordu toplantıya, doğru mu Başkanım?

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Hocam, hazırlık komisyonu ilk toplantısı için bir gün belirlemişse, bundan sonra ana komisyonun gün belirlemesi... Kendileri belirlesin.

BAŞKAN – Şöyle yapalım: 10.30 diyelim, olur mu? Madem yarın Adalet Komisyonu toplantısı var. Onun öncesinde, yarın saat 10.30’da toplansın hazırlık komisyonu.

Şimdi de 16.15 uygun muydu Sayın Önder?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Efendim, Genel Kurul salonuna gidip gelmemiz zaten o kadar sürer.

BAŞKAN – Konuşacak adam, yorulan adam talep ediyor, bu kadar kafi diyor.

Peki, 16.15’e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.54

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.22

BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP : Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Buyurun Sayın Önder.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; aslında hâlibabisi bu savunmayı kendiliğinden ikiye bölmüş oldu. Birinci bölümünde meselenin teknik, hukuki ve kronolojik gelişimi hakkında değerli Komisyon üyelerini bilgilendirmeye çalıştık.

Kısaca özetlemek gerekirse, meselenin o boyutuyla ilgili eşitlik, hakkaniyet, uygulama birliğinin olmaması ve Meclis tarihinde iki istisna haricinde böyle bir uygulamanın olmamış olması ortaya çıkan en önemli gerçeklikti. Bu devamsızlıkların tespit edilme biçimi, ele alınış biçimi de meselenin, meseleye yaklaşımın bir siyasi yaklaşım olduğu kadar bir devlet memuru personel rejimi zihniyetiyle ele alındığını gösterdi. Birinci bölümde bunları anlatmaya çalıştık.

İsterseniz biraz bekleyelim, arkadaşlar tam gelsin, ondan sonra mı başlayalım? CHP’li üyeler gelmeyecek mi acaba?

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Olağanüstü grup toplantısı yapıyorlar.

BAŞKAN – Buyurun.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Dolayısıyla, meselenin teknik, hukuki boyutunu bu şekilde özetleyip hepimizin bildiği esas gerçeğe gelmek gerekiyor. O da, bu tasarrufun tamamen siyasi saiklerle ele alınış gerçekliğinden hareketle “Siyasi olarak ne oldu da böyle oldu?”ya dair birkaç hatırlatma ve tespit yapmak istiyorum. Belki de değerlendirmenin can alıcı bölümü burası.

Şimdi, cumhuriyet, imkânlar ile zaruretlerin kesiştiği noktanın adıdır bizde, tarihsel olarak ele aldığımızda. Dönemin imkânları, dönemin zorunlulukları, ahval ve şeraiti diyelim, bu ikisinin geliştiği yer Osmanlı’dan kalan bakiye için bu topraklarda bize işte yaklaşık yüz yıllık bir zaman kazandırmıştır aşağı yukarı. Biz bu bakiyeyi elde tutmanın, buradan yeni bir ülke inşa etmenin yolunu “biz” kavramıyla sağlayabildik; 1921 Anayasası bunun en kristalize olduğu, en iyi okunabileceği metinlerden birisiydi. Fakat daha sonra bu “ulus devlet” inşa sürecinde bu “biz” kavramı teke indirgendi. Çok saçma bir yaklaşım, çok bilim dışı ve gerçeklik dışı bir yaklaşım olarak, cumhuriyeti kuran unsurların geri kalanı bir zenginlik ya da bir renk statüsüne indirgendi. 1921 Anayasası’ndan farklı olarak biz kendimizi ana para, zenginlik dediğimizde, geri kalan bütün hakları da bunun faizi gibi gören bir anlayışa hapsolunduk. “Renk”, “et ile tırnak” falan gibi, çok sosyolojik, tarihsel, kültürel, sosyoekonomik arka planı olan bir meselede “manikürcü”, “pedikürcü” kavramlarından medet ummaya başladık. Oysa hikâyenin kalbi başka bir yerde atıyordu. Neydi o? Eşitlik, özgürlük, kendisi olarak kalabilme, kendisi olarak yaşayabilme ve kendisini ifade edebilme hürriyeti. Bu alan bir hayli daraltıldı Türkiye’de; Türk, Sünni ve erkek gibi üç kategorinin inhisarına terk edildi. Onun dışında kalan bütün anlayışlar, oluşumlar, halklar, inançlar bu cumhuriyetin içerisinde kendilerini bir türlü kendileri olarak ifade edemediler,

kendileri olarak yaşayamadılar; zaman zaman bunda nesbi ferahlamalar oldu, zaman zaman çok vahim, çok büyük trajik acılar yaşanan süreçler hep birlikte yaşadık. Kürt meselesi de bu meselelerden birisidir değerli üyeler.

Hadisenin tarihsel arka planı, kültürel arka planı konusunda sanırım herkesin bir fikri var ama yaşadıkları sıkıntılar hangi meşrepten bakarsanız bakın inkârdan gelinemeyecek, yok sayılamayacak bir giriftlikte ve artık baskıyla, zorla, dayatmayla, tek tipleştirmeyle sürdürülemeyecek bir hâl almış durumda. Şiddet, bu meselenin sadece bir boyutu. Yaygın anlayış, egemenlerin, statükonun, müesses nizamın -adına ne dersiniz deyin- bu meseleyi ele alış biçimi hep meselenin şiddet boyutunu -ki kendi uyguladığı şiddetin yarattığı bir sonuç olduğu gerçekliğini- yok sayarak; Dersim katliamı, Şeyh Sait ayaklanmasında maruz kalınan şeyler, Diyarbakır Cezaevi gerçekliği, 12 Eylül faşist darbesinin Kürt halkına yaklaşım biçimi falan, bunlar yok sayılarak, Kürt meselesinin salt bir güvenlik meselesiymiş gibi ele alındığı ve sadece şiddet boyutunun bu meseleyi çözümlenemez duruma getirdiği gibi yaralı, eksik bir tespitle bu durum sürdürülmeye çalışıldı. Yaklaşık üç yıl bu müzakere sürecinin her aşamasında yer almış bir Vekil olarak defalarca kürsüde sürece dair açıklamalarda ve belirlemelerde bulundum ve değerli arkadaşlar -orada olanlarınız hatırlar, orada olmayanlar tutanaklardan bakabilir- bütün bu konuşmalarımda, ya başlarken ya bitiminde değişmeyen bir cümlem vardı. Dönemin yetkilileri, Kabine üyeleri, bürokratları, Başbakanları, Cumhurbaşkanları, herhangi birisi “Bu vekilin söylediği yanlıştır, eksiktir, fazladır, çarpıtma vardır, abartma vardır, eksiltme vardır ya da yalandır.”, sadece böyle bir değerlendirmede bulunmaları hâlinde özür dileyeceğimi ve kanıt istemeyeceğimi söyledim. Dolayısıyla, dile getirdiğimiz şey herkesçe bilinen hakikatlerdir, öyle devlet sırrı falan mahiyetinde şeyler de değildir. Bir bütünleşik olarak ele aldığımızda bizim sürecin başlama nedenleri, sürecin tıkanma nedenleri ve o paradigmanın değişmesine dair tespitlerimiz orta yerde duruyor, henüz hiç kimse tarafından, muhataplarımız olan hiçbir devlet ya da Hükümet yetkilisi tarafından yalanlanmış değil.

Bir yanlış ele alış biçimi var. Hep demokratikleşme ve barış için şiddet bir engelmış gibi görünüyor. Naçizane çatışma süreçleri ve çatışma sonrası çözüm süreçleri üzerine bir hayli kafa yormuş bir arkadaşınız olarak şunu söylemek isterim ki bu süreci yaşayan ülkelerin tümünde meselenin şiddet ve silahsızlanma boyutu en son ele alınan boyutudur çünkü değişik siyasi anlayışlar tarafından bu süreç bir ihanet gibi, bu süreç bir düşmanlık gibi ya da sonu bölünmeye gidecek bir aymazlık gibi itham edildi. Bunlar nahak yere, haksızca ve gerçeklikten uzak değerlendirmelerdi. Neydi peki gerçeklik? Gerçeklik şu kadar basitti: Arkadaşlar, zaten çatışma olduğu için biz görüşüyoruz. Yani “Şunlar hendek kazdılar, o yüzden süreç tıkanıyor ya da bitti.” ya da “Falancalar silahı bırakmadılar ya da şu asayiş olaylarına sebep oldular ya da tetiklediler, o yüzden bitti.” Bu çok güçsüz bir değerlendirme. Tam tersine, zaten bunlar olduğu içindir ki ve bunlarla o güne kadar onlara karış geliştirilen uygulamalar bir hâl çaresi olmayıp, tam tersine, daha büyük bir dertler ve sorunlar yumağı hâline getirdiği içindir ki müzakere görüşmeleri başlamıştı. Dolayısıyla, özellikle Hükümet cenahı ve Hükümete yakın kaynakların yaptığı değerlendirmeler sürecin bitmesinin değil, olsa olsa ne pahasına olursa olsun sürdürülmesinin zaruretini ve gerçekliğini ortaya koyan şeylerdir.

Zamanında İsrail-Filistin görüşmelerinde dönemin İsrail Cumhurbaşkanı İsrail kamuoyundan büyük bir tepki doğmuştu: “Filistinliler düşmanımızdır, biz bunlarla nasıl görüşürüz, nasıl barış yaparız?” Onun verdiği bir cevap vardı, tarihseldir: “İnsan dostlarıyla zaten barış yapmaz.” demişti. Türkiye ve Kürt meselesinde böyle bir analogi kurmaya bile gerek yoktur çünkü böyle bir düşmanlık temelinde en azından Kürt cephesinden böyle bir düşmanlık gerçekliğinden söz etmek mümkün değildir. Yani Kürt’ün ötekisi hiçbir zaman Türk olmamıştır. Dolayısıyla, Kürt milliyetçiliği olarak adlandırılabilen şeyler sadece fikri düzeyde tespitler sınırında kalmıştır çünkü her milliyetçiliğin bir ötekisi vardır,

Kürt'ün ötekisi Türk değildir ya da başka bir halk, başka bir inanç değildir. Dolayısıyla, dönem o zamana kadar Türkiye'nin en malul olduğu gerçekliklerden birisi, çabuk unutan, çabuk unutturulan bir sistemin içerisindeyiz. Hafıza imhası, hafızanın kıymetsizliği bizim başat derlerimizden birisidir. Belki de bu sorunların bu kadar uzun süre kendini tekrar ederek sürekli gündemimizde olması insanlarımızın canına, ülkemizin kaynaklarına ve yeniden üretilmeyen, sahtesi yapılamayan en kıymetli şeyimiz olan zamanımıza sebep olması hep bu hafızasızlaştırma ya da hafızaya dönük imha, unutturma, manipülasyon girişimlerinden kaynaklanmaktadır. Bunun önemli bir payı vardır.

Bugün yaşananlardan daha hafif koşullar yoktu. Yani bazen soruyorlar “Nasil durumlar?” diye. “Gördüğümüz en kötü günler bunlar değildi.” diye cevaplıyoruz çünkü bu koşullar sıkıyönetim mahkemeleriyle, istiklal mahkemeleriyle, olağanüstü hâl mahkemeleriyle, devlet güvenlik mahkemeleriyle, sürgit kırk yıldır bu halkın başını bir gün yastığa rahat koyamaması sonucunu doğurmuştur, üç yıl bu çözüm süreci hariç.

Dönemin Sayın Başbakanı Millî Güvenlik Kurulunda -bunlar açık kaynaklarda var- asker cenahına “Siz bu işi halledebilecek misiniz, bunun için bizim eksik bıraktığımız ya da bizden talep ettiğiniz bir şey var mı?” diye sormuştur. Onlar da “Bu dağa çıkış sirkülasyonu devam ettikçe bizim askerî olarak bizim yapabileceğimiz pek bir şey yoktur.” değerlendirmesinde bulunmuştur. Bunun üzerine dönemin siyasi iradesi “O zaman biz başka şekilde ele alacağız bu meseleyi.” deyip Millî Güvenlik Kurulunda bir devlet politikası hâline getirmiştir. Çözüm çerçeve yasası çıkana kadar Millî Güvenlik Kurulunun ilgili kriz yönetmeliği müstenit edilerek İmralı'yla ve Kandil'le görüşmelerin yasal altyapısı oluşturulmuştur. Hâl böyleyken -bir parantez açma ihtiyacı hissediyorum- devlettir yapar, biz de şerbetliyiz fakat biz bunu bir dokunulmazlık zırhı olursa yaparız diye bu sürece girmedik. Barış için, bu ülkenin geleceği için, ortak vatan, ortak yaşam için, gerekiyorsa canlarımız dâhil, siyasi geleceklerimiz dâhil hiçbir şeyin ehemmiyeti yoktur kararlılığıyla girdik, yeter ki bu barışı hâkim kılalım. Bunu başaramazsak en azından çatışmasızlık koşullarının sürmesini, bu meseleyi siyasal bir zemin üzerinden yürütmeyi, tartışmayı hedef olarak önümüze koyduk.

Bu, İmralı'da ta ilk gittiğimiz görüşmeler dâhil olmak üzere, bir kısmı yansıyan İmralı tutanaklarında da görüleceği üzere, hep darbe mekaniği tarafından, “darbe mekaniği” kavramıyla, tehdidiyle, tehlikesiyle Sayın Öcalan tarafından kavramsallaştırılmış ve uyarılmıştır. Gerek Hükümet gerek bizler “Bakin, böyle bir darbe mekaniği devrede.” ve bu çözümü sabote edecek güncelde olan gelişmeleri de işaret ederek “Bak, bunlar hep bu darbe mekaniğinin ve paralel devlet yapılanmasının eseridir.” diyerek bir uyarıcı olma, bunlara karşı bir önleyici olma pozisyonunda olmuştur. Bizim buna dönük uyarılarımız da Hükümet tarafından ve o dönemki muhataplarımız tarafından hiçbir zaman bihakkın, yerli yerince değerlendirilememiştir, değerlendirilmemiştir. Çok basit bir örnek vereyim, güncel birkaç örnek. Sürecin bitmesine vesile gösterilen Ceylânpınar hadisesinden önce birkaç gelişme oldu. Neydi bunlardan birisi, en önemli kırılma noktalarından birisi? Bugün eş genel başkanlarımızın nahak yere itham edildiği mesele, 6-8 Ekim olayları ve buna yol açan süreç. Burada dönemin Kabine üyeleri, Rojava meselesine devlet düzeyinde ve Hükümet düzeyinde Türkiye tarafından bir duyarlılık, sahiplenme ve kardeşlik temelinde bir yaklaşım gösterme sözü verdiler. Bu söz... Bu görüşmeleri yürüten birisi olarak söylüyorum ki sürecin başladığı noktadan o güne kadar iki tarafta da -devlette de, KCK'de de- güven ortamı bir gün olsun tesis edilememiştir, taraflar birbirine hep büyük bir güvensizlik, büyük bir ihtiyatla bakıyorlardı. Rojava'daki oluşumun Türkiye'ye hasmane bir tutum içerisinde olmadığı, olmayacağı, tam tersine, kardeşlik temelinde, eşitlik temelinde bir ilişkiyi baz aldığı ısrarla beyan edildi ve bu bir dönem Hükümet tarafından kabul gördü ve bir duyarlılık gösterileceği vad edildi. Sonra bu söz yerine getirilmedi, tutulmadı. Vadedilen şey öyle spekülâtif, sansasyonel bir şey değil; insani yardım boyutunda bir şeydi. Hatırlarsınız, daha sonra, Sayın Erdoğan sanırım Azerbaycan

gezisindeyken Obama'nın telefon açmasıyla, Barzani kuvvetleri tarafından sağlanan koordinasyon ve destek, ondan yaklaşık iki ay önce söz verilip yapılamadığı için, bölgede büyük bir gerilim üretmişti. 6-8 Ekim meselesinde Kabine üyeleri bizi çağırdılar. Sayın Efkan Ala, Sayın İdris Baluken, Sayın Pervin Buldan, ben ve diğer ilgili Hükûmet görevlileri yaklaşık yirmi sekiz saat bir koordinasyonla bu meselelerin, süreci bozmadan, tekrar savaş koşullarına vesile olmadan, önünü almaya çalıştık. Şunu gördüm: Bu ülkede daha sonra darbe sorumlusu olarak tutuklanacak, tutuklanan ve şu anda yargılanan generalinden albayına kadar herkes -yargılama süreci sürdüğü için isimlendirmeyi doğru bulmuyorum ama hepsini biliyorsunuz- en yetkili komutanları dâhil olmak üzere herkes bu işin sulhla neticelenmesinin önünde büyük bir engelleyici tutum aldılar ve siyasi iradenin yani Hükûmetin aczini gördük, yetemediler. Orada devlet dışı oluşumlar ya da bizatihi paramiliter unsurlar ya da devletin resmî güvenlik bürokrasisi kendi bildiği ne ise onu işledi. Sayın Ala'yı çağırırsanız bu süreci bu cümlelerle teyit edecektir. Akabinde sükûneti sağladı ve birbirimize büyük bir badirenin eşiğinden döndüğümüzü ve barışa dönük, kardeşliğe dönük daha fazla çaba içerisinde olmamız gerektiğini söyledik ve dağıldık; iki üç saat sonra -hatırlayacaksınız- Bingöl'de Emniyet Müdürü ve yardımcıları bir suikasta maruz kaldılar. Bu, süreci bitirebilecek cesamette bir işti ve hepimizi büyük bir üzüntü ve umutsuzluk duygusu sardı. Biz KCK'yle ilişkiye geçtik ve bunun ne olduğunu sorduk. Bize şöyle bir şey söylediler: "Bunun bizimle uzak, yakın hiçbir ilişkisi yok. Biz vahim ya da hatalı ya da savunulamaz şeyler bile yaptığımız zaman biz bunu savunuyoruz, üstleniyoruz ve hesabını veriyoruz." Onun üzerine, o zamana kadar Sayın Başbakan açıklama yapmıştı, olayın PKK'liler tarafından yapıldığını -bu suikastın- ve faillerinin yakalandığını, bir kısmının infaz edildiğini, bir kişinin de kaçtığını söyledi, "Onun da aranma çalışmaları devam ediyor." dedi. Sayın Bakana dedik ki: "Böyle olabilir, böyle olmaya da bilir. Güvendiğiniz birisini gönderin ve burada meselenin hakikati neyse onu bulsun." Fazla vaktinizi almamak için kestirmeden sonucu söyleyeyim: Olayın PKK dışı kaynaklar tarafından, güçler tarafından yapıldığını net bir şekilde bize izah ettiler. O şoför, "Kaçtı." denilen şoför geldi, teslim oldu. "Üzerlerinde bulundu." denilen silahların onlarla ilgisi olmadığı, olmadığı gibi o olayda da kullanılmadığı gibi bir sürü gerçek ortaya çıktı ve bu gerçek yarım ağız geçirtilirdi, Türkiye halkı bu konuda bilgilendirilmedi. Barışa dönük destek, barışa dönük toplumsal talep böyle böyle zayıflatıldı. Barış bir toplumsal talep hâline geldiğinde ve kamuoyundan geniş destek gördüğünde her türlü provokasyona karşı en etkili zırhla donatılmış olur. Fakat Hükûmetin bu gerçekleri paylaşmaması, bilmesine rağmen paylaşmaması meselenin hızla savaş paradigmasına doğru evrilmesine yol açtı. Ceylânınar hadisesi de, bugün ortaya çıktı ki Hükûmetin âlâyıvalayla "İşte, katiller, işte mizansen, işte girdikleri yer, işte çıktıkları yer." dedikleri şeylerin gerçeğe uzak yakın hiçbir ilgisinin olmadığı, gerçeğe telif edilemeyeceği bugün gün gibi bir hakikat ve mahkeme kararı olarak orta yerde duruyor.

Süreç bir bölgesel tercih, özellikle küresel sistemin Orta Doğu ve ülkemizi de kapsayacak, bölgedeki siyasal hedefleri, siyasal konumlanışı ve gelecek tasavvurlarının bir sonucu olarak bu noktaya geldi. Üstüne ilaveten, Hükûmetin kendi siyasi güvenliği, siyasi ikbali ve can güvenlikleri sıkıntıya girince, malum cemaat operasyonlarıyla sıkıntıya girince bilindik kırk yıllık ezbere sığındı, o da şuydu: "Terör" deyince, "şiddet" deyince, "Kürt" deyince bu memlekette hizalanmayacak pek az insan vardı. Bu, bilindik ezbere sığındı ve hadiseler buraya geldi.

Özetlersek, şiddet, provokasyon barış görüşmelerini bitirmenin değil ancak daha büyük bir cesaretle ve daha büyük bir kararlılıkla sürdürmenin gerekçesi olabileceksen bunlara teslim olundu; bir kısmı da bizatihi Hükûmet tarafından manipüle edilerek toplumsal gündemdeki yeri büyütüldü, genişletildi ve çarpıtıldı.

İkincisi: 7 Haziran seçimlerinden önce HDP'nin topyekûn uğradığı saldırılar. Bir kronolojisini çıkarsak, değil bir siyasal partinin, bir sürü silahlı örgütlenmenin, ordunun bile dayanamayacağı katliamlara, yok etmelere, tutuklamalara, itibarsızlaştırmalara maruz kalmasına rağmen ortada büyük bir siyasal başarı söz konusu oldu. O saatten sonra artık kavgada yumruk sayılmaz günleri başladı. “O onu yaptı, öteki onu yaptı.” Bir tek şunu yapamadık: Sivil siyasete, demokratik siyasete inanan, bunun gerekliliğini, hayatiliğini bilen insanlar ve kamuoyu, bu meseleye yeterince sahip çıkıp bu savaşçı paradigmayı yeterince teşhir edemedik ve bugüne geldik.

Şimdi, HDP'nin seçilmiş siyasi temsilcilerine dokunulmazlıkların kaldırılması arifesinde itham edilen şeylerin hiçbirinin gerçek olmadığı mahkeme iddianameleriyle ortaya çıktı. Şiddet, şiddete aracılık, şiddete özendirme, şiddetle organik ilişki, bunların hiçbirisi mevcut iddianamelerle ortaya çıkmış ve dokunulmazlık kampanyasından önce söylenen şeylerin binde birini haklı çıkaracak bir içerikte değil. Bilmiyorum, incelemek ya da merak etmek zahmetine katlanan oldu mu? Tümü propaganda mahiyetinde. Örgüt üyeliği içinde hukuka havada üç beş salto attırıp “Bu kadar çok propaganda yaptığına göre olsa olsa örgüt üyesidir.” gibi soğuk savaş zihniyetinin belki o zaman bile bu kadar pervasızca dillendirilmeyen yorumlarıyla dolu bir şey var.

Başka bir hususa dikkat çekmek istiyorum ve toparlayıp bitireceğim, sabrınız için de teşekkür ediyorum. Bu memleketin karasal olarak üçte 1’inde seçim sonuçları iptal edildi, halkın iradesi gasbedildi. Neyi kastediyorum? Belediyelere kayyum atanmasını. Bir belediye hariç -onun da eli kulağında, sanırım bugün yarın ona da sıra geliyor- bütün DBP’li belediyelere kayyum atandı ve hatırlayalım, ondan önce söylenen, itham edilen şeyler neydi? “Bunlar terör örgütüne kaynak aktarıyor.” dendi. “Bunlar PKK’lilere maaş veriyor.” dendi. “Bunlar şiddete yardım ve yataklık ediyor.” dendi. Dendi ha dendi, ucu bucağı yok. Fakat gözaltına alınan, tutuklanan eş başkanlar hakkında açılan davalara bakıyoruz, siz bir ülkenin üçte 1’inde seçim sonuçlarını mülga edeceksiniz ve yerel yönetimlerle ilgili hiçbir mahkeme iddianamesi sizin kamuoyunda dillendirdiğiniz bu iftiraların binde 1’ini ortaya çıkaracak herhangi bir şey içermeyecek? Bu, siyaseten bir fotoğraf, bir gerçeklik. Yol mu? Yol değil. Nizam kurabilme becerisini bu ülke ve bu topraklar çoktan kaybetti.

Düşman icat etmeden, düşmanlığı temel almadan bu ülkeyi idare edebilecek hüner ve kabiliyetten yoksun olduğumuzu her gün, her gün yeniden üretiyoruz. Demokratik tahammülden uzak, iktidara laf söylemenin haşa Allah’ın varlığına, birliğine laf söylenmiş gibi mahkûm edildiği, büyük bir tepkiyle karşılandığı, devlet hainliği, millet hainliği derekesine indirildiği günlerden geçiyoruz. Gerçeklik de böyle bir şey değil, siyaset de böyle bir şey değil. Hiçbir ülke, hiçbir yönetimle kaim değildir. Hele Anadolu, Mezopotamya’yı baz aldığımızda, bu ülkede, belki binlerce yıllık bir yönetim, birlikte yaşama hukuku ve dış tehditlere karşı kendini savunma, var etme, geleceğe taşıma konusunda bu kadar birikimi olan toprakları, bu halkları, kavimleri getirip bir siyasal partinin beka sorununun bu toprakların beka sorunuymuş gibi ele alınması Türklüğe de hakaret, Kürtlüğe de hakaret, bu toprakların tarihine de hakaret, ilaveten de olan bitenden hiçbir şey anlamamış olmak demektir.

Yolu, hasım olmak değil -bunun akla gelen gelmeyen bütün versiyonları denendi- hısım olmanın imkân ve şartlarını aramak, bunu her şeyin önüne koymak. Bugün belki savaş paradigması, üzerimizdeki birtakım baskıları ya da güçlüklerimizi aşmak için bir manivela olabilir ama gelinen noktada şöyle bir gerçeklik var: Bir şahsiyete selam vererek, hatırasını yâd ederek bitirmek istiyorum. Hazreti Mevlâna, Ebul Kelam Azad, kendisi tarih bakımından hakkı yenmiş bir şahsiyettir. Gandhi ile birlikte Hindistan’ın İngiliz sömürgeciliğinden kurtuluşunda ve o barışçıl mücadelede biz İngiliz’e karşı Hindularla kardeşlik, birlik, ortak mücadele etmeliyiz.” diyen bir İslam mücahidi ve müceddidi. Çok önemli bir tarihsel şahsiyettir. Ebul Kelam Azad onun lakabıdır. Ebul Kelam, sömürge mahkemesinde

yargılanırken bir kavram kullanmıştır, tarihe geçen savunmalardan da birisidir, barışçıl bir direnişi ve ortak yaşamı hiç elden bırakmamış olması hasebiyle bizim ilgi alanımızdadır: “Biz terkimuvalat ettik.” demiştir. Terkimuvalat, dostluğu ve sevgiyi terk etme anlamındadır. Kürt halkının içinde olduğu ruh hâlini şu an kopuş sosyolojisi, kopuş dönemleri gibi kavramlarla açıklamak yerine bu terkimuvalatla açıklamayı tercih ediyorum. Dostluğu ve sevgiyi terk ettiler çünkü bir dosta ya da bir sevgiliye ya da bir sevgiye layık olmayan, onunla aynı kaba girmeyecek bir muameleye maruz kaldılar bir halk olarak ve topyekûn. Oradaki üç beş hırsız müteahhidi yok sayarsanız, bu hafriyattan beslenen, bu hafriyattan bir rant uman insanları bunun dışında tutarsanız, geri kalan herkes, AK PARTİ’lisi, CHP’lisi, HDP’lisi, MHP’lisi, ayırt etmeden herkes bu savaş paradigmasının mağduru ve zarar göreni oldu; cenazesi yerlerde kaldı, çocuklarının cesedini buzluklarla sakladılar ve 81 vilayet olan Türkiye 80 vilayete düştü, Şırnak diye bir kenti haritadan sildik. Gelinek nokta bu ve terkimuvalatla ifade edilebilecek bir ruh hâli.

Peki, barış süreci ne idi? Barış süreci şuydu: Ortak yaşam ve izzetini, şerefini, insanların haysiyetini temin etme meselesiydi başlı başına. Peki, bugün gelinen nokta ne? Siz bir de onların seçilmiş siyasi temsilcilerini, bütün belediyelerini ortaya bir tek karine koyamadan gasbedeceksiniz, nevezuhur bu kadar halk iradesini, her fırsatta sandığı, halk iradesini kutsayan, ona verdiği önemi şeddeli şeddeli dile getiren anlayış bir coğrafyanın tümünde seçim sonuçlarını gasbedecek, bir halkın iradesini yok sayacak, burada da seçilmiş temsilcilerini ilkokul talebesiymiş gibi bir idari tasarrufla vekillikten düşürecek.

Oyladığımız, görüştüğümüz basit bir devam, devamsızlık meselesi değildir. Arkasında hani “Yapıp sarayımızda mı oturacağız, yıkıp viranemizde mi oturacağız?” dilemmasının tam da yol ayrımındayız, karar vereceğimiz şey aslında bu. Teknik cephesini, hukuki cephesini, siyasi cephesini belli bir kronolojiyle anlatmaya çalıştım. Bütün siyasal parti temsilcilerinden ve bütün milletvekili arkadaşlarımızdan, ayırt etmeden, Parlamento, halk iradesi, halkın ruhsatı meselesinin idari tasarruflarla sağa sola çekilememesi, hırpalanmaması konusunda öz saygılarını düşünüp tercihlerini buna göre yapmalarını istiyorum.

Düşürülecek olan 2 milletvekilimiz değildir. Esasen, hiçbir milletvekilimiz milletvekilliğini bir meslek olarak, bir geçim kaynağı olarak ya da bir statü olarak görmemektedir. Ama, bundan zarar görecektir olan bu terkimuvalat dediğimiz duygu, ortak gelecek umudumuzdur ve bu terkimuvalat duygusunun güçlenmesi belki de bir daha ortak yaşam coşkusunun, iradesinin uzunca bir dönem ortaya çıkmamasıyla sonuçlanacaktır. Tercihlerinizi buna göre verin, bu kararın bizim nezdimizde düşünme sonuçlanmasının, bundan murat edilen fayda her neyse ona yaramayacağına sizi şerefimle temin ederim. Bununla bizim burnumuzu sürtmüş olamayacak hiç kimse. Bununla kimse bize haddimizi bildirmiş olamayacak. Ama, aksine bir karar bu Parlamantonun saygınlığını, özgünlüğünü, özgürlüğünü tescil etmiş olması hasebiyle bizde ortak yaşama, ortak geleceğe dair bir inanç tazelenmesi, en azından bu umudun fazlaca erozyona uğramamasıyla sonuçlanacaktır.

Sabrınız için tekrar hepimize teşekkür ediyorum.

Kararı vicdanlarınız ve özgür iradenizle vermenizi ümit ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Önder.

Sayın Adan, buyurun.

CELAL ADAN (İstanbul) – Çok dikkatli bir şekilde Sırrı Bey’i dinlediğimi ifade etmek isterim. Ancak, dinlerken, size samimi söylüyorum, bu milletin bir mensubu olarak bu cevabı verme ihtiyacı hissettim, o da şu: Barış adına ifadeler kullanılırken... Ki geçmişte Sırrı Bey’le birlikte aynı cezaevinde de bulunduk. Dünyanın neresinde görülmüş, Sur’da Türk devletini ortadan kaldıracak dünyanın en

modern silahlarını yerleştireceksiniz, bu ülkenin topraklarının bir kısmını ayırma iradesi bütün çıplaklığıyla ortaya çıkacak, kantonlar hayal edilecek, Türkiye'nin bölünmesi konusunda halkı da isyana teşvik edecek silahlı mücadelede de ortaya koydukları iradeyle halkı da yanlarına alacaklar, Türkiye'yi bölme iradesini ön plana çıkaracaklar, 1 milyon mermi, 1 milyon silah, korkunç bir süreçle karşı karşıya kalacağız, belediyenin araçları hendekler açacak, o hendeklerin üzerinde demokrasi mitingi yapacaksınız; yok böyle bir şey, böyle şey olmaz yani, böyle bir mantık... Gerçekten, bir taraftan hem bu silahlar kullanılacak hem de demokrasi adına Türkiye'yi sanık sandalyesine oturtacaksınız; buna gücünüz yetmeyecek, buna müsaade edilmeyecek.

Üç gün evvel ben Tutak'a iftara gittim, Ağrı'nın Tutak kasabasına. Üç dört sene evvel gitmiştim ben oraya, üç dört sene evvel gittiğimde "Sokağa çıkmasanız iyi olur." dediler, o zaman da barış vardı, çözüm süreci vardı. "Niye?" dedik, "Gerginlikler var." falan dediler. Geçen iftara gittiğimizde kardeşlik gördük, insanların birbirini ne kadar kucakladığını gördük. Tutak'ın yarısı Kürt, yarısı Türk. Her Kürt evinde bir Türk var, her Türk evinde bir Kürt var. "Allah devlete zeval vermesin." diye dualar yapıldığını gördük.

Şimdi, yani nasıl şartlar teşekkül etmiş Şırnak'ta? Dünyanın en büyük ordusu, dünyanın en büyük silahlı kuvvetleri, devlet geleneğini geliştirmiş, dünyada örnek vermiş bu büyük milletin askeri heder ediliyor ya.

Arkadaş, burada eğer 2 kişi silahlıysa bunun sebeplerini araştırmak lazım. Bu, Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluş iradesi kardeşlik hukukuna dayalıdır. Burada Bakanlar Kurulunun yarısı Kürt. Kürt sorunu var diye millet eline silah almış asker öldürüyor ya. Bu nasıl ülke ya! Ben şahsen önümüzdeki günler bu zabıtlar okunur da ses çıkarmadınız diye bizi yargılarlar diye konuştum, yoksa Sırrı'yla beraber hapis yattık. Ben Sırrı'nın bu anlattıklarına da tam inandığına inanmıyorum yani. Sırrı, vallahi inanmıyorum çünkü sen gidiyorsun, görüyorsun ya. Bu nasıl silah, bu nasıl örgüt ya, bu nasıl şey ya? Türkiye buna nasıl müsaade edecek?

Türkiye'de -biz itiraz ettik- gerçekten, samimi söylüyorum, Abdullah Öcalan'ın Diyarbakır'da bildirisini okumak yürek ister, okutana da yürek ister. Ben hâlen inanıyorum ki o bildirinin okunması Türkiye'de mutlaka mahkemeye gelecek.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Geldi zaten.

CELAL ADAN (İstanbul) – Gelecek, daha şiddetli bir şekilde gelecek. Nasıl olur bu akıl tutulması?

Şimdi, sen Diyarbakır'da eşkiyabaşının bildirisini okuyacaksın, Sur'a da mermi, silah yerleştireceksin, arkasından da askere çakasın, sonra çıkacaksın diyeceksin ki: "Benden büyük yok." Oradaki vatandaşı da yanına alıp Türkiye'yi böleceksin, burada da "demokrasi" diyeceksin. Bak, onlardan bir tanesi diyor ki Hakkâri'de veya bir yerde: "PKK sizi –yani Türk devletini- tükürükleriyle boğar." Bu nasıl laf, nasıl şey? O arkadaş, o vatandaş devletten de aylık alacak, Parlamente'ye de gelecek, kürdistan nutukları atacak! Ya, bu Türkler, bu Türk milleti tesadüfen oluşmuş bir millet değil. Kürt'ün Türk'e, Türk'ün Kürt'e vuracağı iklimi yaratmak alçaklıktır, namussuzluktur. Buna sığınarak bir mesele geliştirmek mümkün değildir. Rahmetli Alparslan Türkeş "Ben ne kadar Kürt'sem o kadar Türk'üm, ne kadar Türk'sem o kadar Kürt'üm." dediği günlerde, o şartlarda bu iradeyi ortaya koymuş. Yani, Türkiye'de yaşayan bir vatandaşın Kürt-Türk çatışmasına öncülük yapması akıl, mantık kârı değildir, olamaz böyle bir şey, buna müsaade etmek mümkün değil. Ama bu hendeklerin üzerinde demokrasi ifadeleri; bu doğuda, güneydoğuda gerçekten bir insanlık dramına dönmüş bu silahlı mücadeleye öncülük yapıp onu da demokrasiyle tarif etmek... Yeryüzünde böyle bir demokrasi tarifi filan yok. Bu silahlı mücadeleyi başlatanların nefesi kesilecek, Kürt Türk'le daha kardeş olacak, bu milletin birliği

daha kuvvetli olacak. Başka türlü yolu yok. Bugün devletin ortaya koyduğu iradenin sonuna kadar yanındayız. Ben de heyecanla neyi bekliyorum? Şu oylamada bunların bir an önce Meclisten gitmesi için bekliyorum ya. Vallahi iptal ettim iftarı, o oyu kullanmak için bekliyorum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Adan.

Sayın Önder, söz vermeden önce size, müzakerelerle, konuşulanlarla ilgili değerlendirmesi olacak başka arkadaşlar varsa isterseniz onlara söz verelim.

Yok.

Buyurun Sayın Önder.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Adan’la sanırım üç dört yılımız, ikimiz de daha uzun yattık ama bunun üç dört yılı aynı hücrelerde, koşullarda geçti. Ben size ve Sayın Adan’a oradan bir örnek, kendisinin de hatırlayacağı bir örnek vermek istiyorum.

Şu sütunu alın yani burayı üçe bölün -şu an üç tane sütun var- o üçte 1’lik kısım tuvaleti, mutfak, banyosu ve yatakhane dâhil olmak üzere Mamak A Blokta 16 kişilik bir koğuş olarak tasarlanmış, planlanmış ve yapılmış. Sayın Adan da iyi bilir ve hatırlar, biz orada minimum 90 kişi ve zaman zaman 130-140 kişi 90 santimlik bir yatakta, eğer imkân varsa 3 kişi balık istifi, buna imkân kalmayan zamanlarda da vardiya usulü yatıyorduk ve devlet sistematik olarak işkence, baskı, onurumuzu, irademizi kıracak her türlü şeyi yapıyordu; bunda da açıkçası, bu MHP’liymiş, bu sosyalistmiş falan ayrımını en azından o günlük rutinlerde göstermiyordu; mahkeme aşaması ayrı.

Şöyle bir hadise yaşadık; çok ibret alınacak bir pratiktir, o yüzden hem Sayın Adan’a hatırlatmak istedim hem de sizinle paylaşmak istedim: Ben kıdemliydim yani sol görüşlü tutukluların seçtiği temsilciydim. MHP’li tutukluların temsilcisi de Vecdet Fehmi Şendil’di, daha sonra sanırım Büyük Birlik Partisi çizgisinde siyaset yapan bir insandı. 1980’den 1983’e kadar Mamak’ta televizyon, radyo, gazete, yayın gibi akla gelebilecek her şey yasaktı. Uykunun haricinde geçen bütün zamanlar fiilî işkence biçimleriyle geçiyordu. Neydi yani? Mesela bütün koğuş çıkarılıyordu, Atatürk’ün Türk ordusuna değişmeyen mesajı okutuluyordu. Üstünden kaç yıl geçmiş? Benim matematiğim zayıftır, 1980-2017, otuz yedi yıl. Ben size sadece girişini söyleyeyim: “Zaferleri ve mazisi insanlık tarihiyle başlayan, her zaman zaferlerle beraber medeniyet nurları taşıyan kahraman Türk ordusu! Büyük ulusumuzun orduya bahsettiği en son sistem fabrikalar ve silahlarla bir kat daha kuvvetlenerek büyük bir feragatinefs ve istihkarıhayat ile her türlü vazifeyi ifaya mühayya olduğuna eminim.” Bakın, bir insan evladı bunu aklında tutamaz. Namaz surelerini unutuyoruz, bakın bunu unutmamışım. Size 38 tane marşı, askerî marşı ezbere okuyabilirim, o dönem yatan birçok tutuklu, hükümlü gibi. Peki, ne oldu? Şöyle bir şey oldu: 1983 yılına kadar tecrit hücreleri hariç -ki ora da 1 kişi için yapılmıştı, 4 kişi kalınıyordu- namaz kılınmıyordu 1983 yılında yani memlekette seçim olup Özal iktidara gelince bu ibadet engeli aşıldı. Fakat, koğuşun içerisinde monoblok inşa edilmiş ranzalar var -yani dışarıdan getirip içeriye sokamıyorsunuz, içeride inşa edilmiş ki mahkûm, tutuklu bunu söküp şey etmesin diye- ortada ancak 5 kişinin yan yana saf tutabileceği kadar bir alan var. Şimdi, o güzergâhtan tuvalet, banyo ve mutfak gidilip geliniyor ve ağırlıklı olarak MHP’li tutuklular namaz kılma şartları oluşunca ibadetlerini yapmaya başladılar. Ben çocukluğunda medrese eğitimi görmüş, Kur’an eğitimi almış bir arkadaşınızım ve ülkücü tutukluların içerisinde Adıyamanlı olan bir arkadaşın da -medreseye gidenler bilirler- kalfasıydım yani ona Elif cüzünü, Amme cüzünü ben öğretmiştim. O arkadaş daha sonra dinî eğitimi devam ettirdi, hafız oldu, sanırım Diyanette bir görevi vardı. Bize nasip değilmiş, biz bir parça sekülerleştik. Fakat, bu kalfalık hukukunu, Kur’an okurken yaşanan hukuku herkes bilir. İşte, bizde

“fergap kapılma” denir. Cüzü ilk hatmettiğinde ailesine siz götürürsünüz falan. Karşı siyasi kamplarda olmamıza rağmen, bu arkadaşla aramızda böyle bir hukuk vardı. Namaz kılma başlayınca daha önce biz MHP’li tutuklularla -Sayın Adan burada, ara ara da yâd ediyoruz o günleri- ortalama ayda bir kere kavga ederdik ve bu kavga 1’e 4 prensibiyle bastırılırdı. Yani 100 kişi kavga etmişse 400 asker gelir, hepimizi hiş ederler -amiyane tabirle- sonra kavgayı kimler başlattı, kimler yaptıysa onlara ekstra bir şey uygulanır.

Şimdi, bu namaz kılma serbestisinden sonra bu kavga sıklığı giderek artmaya başladı. Önce ayda ikiye çıktı, sonra üçe çıktı, sonra dörde çıktı. Sebebi de şuydu: Yaklaşık bu 100 tutuklunun oransal olarak 30 ila 40 arası MHP’li tutuklulardı. “Namaz kılarken önümüzden geçtiniz, seccademize bastınız.” tarzında itirazlar bu kavgayı tetikliyordu. Baktık artık olacak gibi değil yani bu kavga sadece birbirimizi dövmekle sonuçlanmıyor -akabinde görüş yasakları, mektup yasakları, “tabutluk” tabir edilen hücreler- iki kıdemli bir araya geldik -kendisi de sağ, hayatta; Vecdet Fehmi Şendil ve ben- ben ona o arkadaşın ismini söyleyerek dedim ki -o arkadaş da bunu belli mecralarda dile getirdi sonradan- “Arkadaşlar, fiziki olarak siz bu üç senenin kazalarını da telafi etmeye çalıştığınız için bu namaz kılma alanı hiç boş kalmıyor. Bu insanlar da tuvalete, mutfağa gidecekler. Dolayısıyla buna bir çözüm bulmamız lazım. Siz bir ayakkabı tekini seccadenin başına koyun, bu tarafı bize helal, o tarafı size meşru.” Dedi ki o arkadaş: “Olur mu?” O arkadaşın ismini söyleyerek “Git, de ki kalfan böyle söylüyor.” dedim. Biz 5 seccadenin önüne 5 tane ayakkabı teki koyduk, kavga ortalamamız geri ayda 1’e düştü. Bunu niye anlattım? Bu tam da bu ülkedeki çatışma alanlarının durumuna çok çarpıcı bir örnek. Kürt, kendi yerini bilmek istiyor, kendi sınırını bilmek istiyor ve bazen bunun çözümü bir ayakkabı teki kadar yalın, vurucu ve sonuç alıcı olabiliyor. Savaş için sebepler icat etmek lazım, insan barışa mütemayildir. Ama bu ülkenin birliğini, bu toprakların birliğini... Bundan zarar görecektir insanlar bu ateşi sürekli harlayıp duruyorlar.

Sayın Adan’ın verdiği diğer örnekler doğrudur, hani sözüne itimat ederim, öyle olmuş, daha vahimi de olmuş olabilir, daha azı da olmuş olabilir ama yine tek bir cevap vereceğim: Zaten barış süreci bunlar var diye başlayan bir şeydi. Tam da bu durumları ortadan kaldırmak, bu durumları demokratik bir zemine ve sürdürülebilir şartlara getirmek için varılmış son duraktı. Bu ülkenin bekası konusunda kimsenin kimseden beri ya da ileri olacak hâli ve iddiası olmamalı. Ama yol ve yöntemi konusunda akılдан üstün, ta arşa kadar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Önder.

Başka söz talebi var mı?

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Başka söz olmaz, “Son söz.” dediniz.

BAŞKAN – Başka söz olursa tekrar sana söz vereceğim, onun için.

Başka söz talebi yok.

O hâlde, değerli arkadaşlar, müzakere işlemini tamamlamış bulunuyoruz.

Şimdi oylamaya geçeceğiz ama oylamaya geçmeden önce, Komisyon üyemiz olmayan arkadaşlarımızı salonumuzun dışına alıyoruz, usul öyleymiş.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Ben de dâhil mi?

BAŞKAN – Evet, sen de dâhil.

Buradaki diğer görevli arkadaşlara da teşekkür ederiz.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Sanki sadece oy kullanamaz Komisyon üyesi olmayanlar.

BAŞKAN – Sadece oy kullanamaz, evet, başka bir şey yok.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Hayır, hayır, çıkmasını gerektirecek bir şey yok.

BAŞKAN – Bu ana kadar, bugüne kadarki uygulamalar böyle olmuş, dokunulmazlıklarda da burada da.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Hiç kimsenin vekilliğini düşürdünüz mü bugüne kadar?

BAŞKAN – Bizim için değil, daha önceki dönemlerde dokunulmazlıklarda da aynı uygulama olmuş, o bakımdan, ben onu sürdürüyorum. Heyecanlı bir sahne yok yani burada zaten.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Heyecan meselesi değil, milletvekillerinin haklarının böyle sınırlanması doğru mu Sayın Başkan?

BAŞKAN – Yani bu toplantılar kapalı olmuş, bu savunma aşaması da daha sonraki oylama aşaması da. Burada sadece savunma için vekâlet verildiğinden dolayı Komisyon üyesi olmayan milletvekili savunma aşamasında bulunuyor ama oylama yaparken dışarı alınıyorlar.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Gerçekte bir önemi yok ama yapılan tasarruf yanlış.

BAŞKAN – O olabilir.

SIRRI SÜREYYA ÖNDER (Ankara) – Gerçekte bir önemi yok ama tasarruf yanlış çünkü kapalı bir toplantı değil. Tutanağına erişebilen vekilin burada oturmasına, hazırun olarak durmasına mâni hiçbir durum yoktur. Önemli değil.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Milletvekillinden de gizli oylama olabilir mi?

BAŞKAN – Gizli oylama değil, doğru ama sadece Komisyon üyelerinin bulunduğu bir ortamda yapılıyor.

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ (İzmir) – Gizli değil fakat sadece gizli.

BAŞKAN – Burada kalan görevli arkadaşlar yeminli personel, onlar kalabiliyor.

III.- KARARLAR

A) KOMİSYON KARARLARI

1.- Hazırlık komisyonunun (3/1022) esas numaralı Van Milletvekili Tuğba Hezer Öztürk'ün devamsızlık dosyası hakkındaki raporu istikametinde milletvekilliğinin düşürülmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulmasına ilişkin karar

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, müzakereler tamamlandı, şimdi oylamaya geçeceğiz.

Van Milletvekili Tuğba Hezer Öztürk hakkında Anayasa'nın 84, İç Tüzük'ün 138'inci maddeleri doğrultusunda işlem yapılması ve hazırlık komisyonundan gelen raporun da istikametinde milletvekilliğinin düşürülmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulmasını oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

İç Tüzük gereğince Komisyonumuzun raporu için muhalefet şerhi de yazılacak, bunun için cuma makul müdür?

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bize raporun kendisi geldikten sonra iki gün tanınırsa yeterlidir.

BAŞKAN – Tamam. O zaman en geç pazar günü akşama kadar...

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Pazar çalışıyor değil mi Meclis?

BAŞKAN – Çalışacak Meclis zaten.

Pazar günü akşam muhalefet şerhini de almak üzere süre verelim.

Böylece, değerli arkadaşlar, komisyon raporumuzu hazırlayıp Meclis Başkanlığımıza takdim edeceğiz.

Karma Komisyonun 6'ncı Toplantısını kapatıyorum.

Herkese hayırlı günler, hayırlı akşamlar diliyorum. Bir sonraki toplantıda görüşmek üzere.

Kapanma Saati: 17.31

